

SZCZEGÓŁOWE WYTYCZNE W ZAKRESIE TWORZENIA PLANÓW STUDIÓW I PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA

w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Stanisława Staszica w Pile

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Wytyczne dotyczą programów kształcenia na wszystkich kierunkach, poziomach i formach studiów realizowanych od roku akademickiego 2012/2013.
2. Szczegółowe uprawnienia jednostek organizacyjnych w zakresie prowadzenia kierunków studiów na określonym poziomie określa art. 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 27 lipca 2005 roku.
3. Wprowadza się następujące definicje pojęć do opisu studiów:

Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (KRK)	Opis kwalifikacji zdobywanych w polskim systemie szkolnictwa wyższego określonych na podstawie efektów kształcenia
Efekty kształcenia	Zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie kształcenia przez osobę uczącą się
Obszarowe efekty kształcenia	Efekty kształcenia dla obszaru lub obszarów kształcenia zdefiniowane w Rozporządzeniu MNiSW w sprawie KRK dla Szkolnictwa Wyższego
Kierunkowe efekty kształcenia	Efekty kształcenia zdefiniowane dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia
Obszar kształcenia	Zasób wiedzy i umiejętności z zakresu jednego z obszarów wiedzy określonych w przepisach określających obszary wiedzy, dziedziny nauki i sztuki oraz dyscypliny naukowe i artystyczne
Kierunek studiów	Wyodrębniona część jednego lub kilku obszarów kształcenia
Program kształcenia	Opis określonych przez uczelnię spójnych efektów kształcenia zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz opis procesu kształcenia prowadzącego do osiągnięcia tych efektów wraz przypisanymi do poszczególnych modułów tego procesu punktami ECTS
Program studiów	Opis procesu kształcenia prowadzący do uzyskania zakładanych efektów kształcenia z przypisaną liczbą punktów ECTS oraz plan studiów wraz ze sposobami weryfikacji efektów kształcenia osiąganymi przez studentów
Plan studiów	Element programu studiów zawierający nazwy i kody przedmiotów, czas ich realizacji (semestr), formy prowadzenia zajęć i ich wymiar godzinowy, ECTS oraz formę zaliczenia zajęć
Moduł kształcenia	Przedmiot lub grupa przedmiotów, wraz z przypisanymi efektami kształcenia i punktami ECTS, również „praktyka”, „przygotowanie pracy dyplomowej” itp.
Profil kształcenia	Profil ogólnoakademicki, obejmujący moduł zajęć służących zdobywaniu przez studenta pogłębionych umiejętności teoretycznych i profil praktyczny, obejmujący moduł zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych
Standardy kształcenia	Reguły kształcenia na studiach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela
Kwalifikacje	Efekty kształcenia poświadczone dyplomem, świadectwem, certyfikatem lub innym dokumentem wydanym przez uprawnioną instytucję, potwierdzającym uzyskanie zakładanych efektów kształcenia
Kwalifikacje I stopnia	Efekt kształcenia uzyskany na studiach I stopnia zakończonych uzyskaniem tytułu licencjata lub inżyniera określonego kierunku studiów i profilu kształcenia, potwierdzone odpowiednim dyplomem
Poziom kształcenia	Studia I lub II stopnia
Forma studiów	Studia stacjonarne lub niestacjonarne
Studia stacjonarne	Forma studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów
Studia niestacjonarne	Forma studiów wyższych, w której liczba godzin dydaktycznych jest nie mniejsza niż 60% ogólnej liczby godzin realizowanych na studiach stacjonarnych tego samego kierunku, poziomu i profilu kształcenia

4. Projektując nowy program kształcenia oraz dostosowując programy kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w Uczelni w roku akademickim 2011/2012 do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji wymaga się w szczególności:
 - a) przyporządkowania kierunku studiów do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 roku w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych,
 - b) wskazania dziedzin nauki lub sztuki i dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów,
 - c) określenia profilu kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na określonym poziomie kształcenia,
 - d) wskazania związku kierunku studiów ze strategią i misją uczelni i jednostki,
 - e) opisu koncepcji kształcenia (ogólne cele kształcenia, w tym możliwości zatrudnienia absolwentów (typowe miejsca pracy), możliwość kontynuacji studiów itp.
 - f) wyniki przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,
 - g) wykorzystanie w programie studiów wzorców międzynarodowych,
 - h) sposób współdziałania z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi (np. wykaz osób spoza uczelni biorących udział w pracach programowych lub konsultujących projekt programu kształcenia),
 - i) sporządzenia opisu zakładanych efektów kształcenia dla programu kształcenia na danym kierunku, poziomie i profilu (lub wskazanie odpowiedniego dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia wzorcowego opisu efektów kształcenia),
 - j) weryfikacji zgodności zakładanych efektów kształcenia dla programu kształcenia na kierunku studiów na określonym poziomie kształcenia z odpowiednim opisem efektów kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, z którego/których został wyodrębniony kierunek studiów,
 - k) modyfikacji programów studiów, w tym planów odrębnych dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych,
 - l) sporządzenia szczegółowych opisów modułów kształcenia – sylabusów (cel, efekty kształcenia, treści programowe, zakres wymaganej wiedzy i umiejętności, nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów kształcenia, metody nauczania i uczenia się, sposoby weryfikacji - oceny i egzaminowania, minimum wymagane do zaliczenia modułu/przedmiotu i uzyskania punktów ECTS),
 - m) wdrożenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, uwzględniającego działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na danym kierunku studiów,
 - n) podania szczegółowych danych dotyczących zmodyfikowanego programu kształcenia,
5. Jeżeli modyfikacje obecnego programu kształcenia wymagają wprowadzenia zmian, za które student może uzyskać łącznie więcej niż 30% sumy punktów ECTS, dla kontynuowania kierunku studiów niezbędne jest uzyskanie zgody MNiSW.
6. Jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów jest zobowiązana do uwzględnienia w programie kształcenia wyników monitorowania kariery zawodowej swoich absolwentów oraz wyników przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.
7. Wniosek wraz z uzasadnieniem merytorycznym i niezbędnymi danymi szczegółowymi dotyczącymi programu kształcenia na określonym kierunku, poziomie i profilu należy przygotować wraz z opisem kierunku zgodnie z załącznikiem nr 1.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

1. Jednostka organizacyjna może przyjąć wzorcowy opis efektów kształcenia dla kierunku i poziomu kształcenia określony przez MNiSW w formie rozporządzenia lub opracować własny projekt efektów kształcenia.
2. Przy projektowaniu zbioru efektów kierunkowych zalecane jest, jeśli są wykorzystanie wzorcowych efektów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia, określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie wzorcowych efektów kształcenia.
3. Zakładane dla programu kształcenia efekty kształcenia, zwane dalej „efektami kierunkowymi”, powinny:
 - a) być spójne,
 - b) być zdefiniowane w taki sposób, aby możliwe było stwierdzenie, czy zostały one osiągnięte przez studenta i absolwenta,
 - c) być wyrażone w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,
 - d) uwzględniać efekty kształcenia właściwe dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia wybrane z efektów kształcenia dla obszaru lub obszarów kształcenia, z których wyodrębniony został kierunek studiów, określonych w załącznikach nr 1-8 do rozporządzenia w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji, zwanych dalej „efektami obszarowymi”.
4. W przypadku, gdy w ramach kierunku studiów prowadzone są zajęcia przygotowujące do zdobycia kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela, program studiów powinien spełniać warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).
5. W przypadku kierunku pielęgniarstwo, program studiów powinien spełniać warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9b ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).
6. Dla programu kształcenia na określonym kierunku, poziomie i profilu należy przedstawić:
 - a) zamierzone efekty kształcenia we wszystkich kategoriach (wiedzy – umiejętności i kompetencji) w formie tabeli odniesień kierunkowych do efektów obszarowych (kierunek studiów – obszar kształcenia), zgodnie z załącznikiem nr 1a,
 - b) tabele pokrycia efektów obszarowych przez efekty kierunkowe (obszar kształcenia – kierunek studiów) wraz z uzasadnieniem wyboru jednych i pominięciem innych efektów obszarowych, zgodnie z załącznikiem nr 1b,
 - c) tabelę pokrycia efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich przez efekty kierunkowe (nie wymagana jeśli kierunek został przyporządkowany wyłącznie do obszaru kształcenia w zakresie nauk technicznych, a efekty kierunkowe pokrywają wszystkie efekty obszarowe),
 - d) tabelę pokrycia efektów kształcenia prowadzących do uzyskania uprawnień pedagogicznych (w przypadku programów nauczycielskich),.
7. W celu sprawdzenia właściwego doboru przedmiotów do realizacji programu i efektów kształcenia stosuje się matrycę efektów kształcenia, której wzór określa załącznik nr 2.
8. Podstawą opracowania matrycy efektów kształcenia jest opis efektów kształcenia dla danego programu (kierunku) studiów.
9. Podstawą do opracowania efektów kształcenia dla przedmiotu są efekty kształcenia zapisane w matrycy efektów kształcenia dla programu studiów.
10. Przy formułowaniu efektów kształcenia dla kierunku i modułu (przedmiotu) należy dążyć do zachowania proporcji między liczbą efektów przypisanych do poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych (nie wszystkie kategorie muszą być użyte).

11. Efekty kształcenia należy przedstawiać dla zastosowanych form zajęć łącznie.
12. Opis modułu/przedmiotu (sylabus) należy sporządzać na formularzu stanowiącym załącznik nr 3.
13. Jednostka organizacyjna prowadząca studia opracowuje zasady dokumentowania osiągniętych efektów kształcenia.
14. Wprowadza się następujące symbole opisu efektów kształcenia:
 - a) litera określająca nazwę obszaru kształcenia, tj.
 - H: obszar kształcenia odpowiadający naukom humanistycznym,
 - S: obszar kształcenia odpowiadający naukom społecznym,
 - X: obszar kształcenia odpowiadający naukom ścisłym,
 - P: obszar kształcenia odpowiadający naukom przyrodniczym,
 - T: obszar kształcenia odpowiadający naukom technicznym,
 - M: obszar kształcenia odpowiadający naukom medycznym,
 - R: obszar kształcenia odpowiadający naukom rolniczym, leśnym i weterynaryjnym,
 - A: obszar kształcenia odpowiadający sztuce.
 - b) cyfra 1 lub 2 – dla określenia poziomu kształcenia (1- studia/kwalifikacje pierwszego stopnia, 2 – studia/kwalifikacje drugiego stopnia),
 - c) litera A lub P – dla określenia profilu kształcenia (A- profil ogólnoakademicki, P- profil praktyczny),
 - d) znak _ (podkreślnik),
 - e) litera W – wiedza, U – umiejętności, K – kompetencje społeczne,
 - f) numer efektu w obrębie danej kategorii zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 należy poprzedzić cyfrą 0).
15. Wraz z opracowaniem efektów kształcenia należy opracować programy studiów dostosowane do założonych efektów kształcenia.

III. PROGRAM KSZTAŁCENIA

1. Projekt programu kształcenia dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia przygotowuje właściwa komisja ds. projektowania programów kształcenia.
2. W celu doskonalenia programu kształcenia na zakończenie roku akademickiego dyrektor Instytutu jest zobowiązany do przedstawienia na Radzie Instytutu wniosków z oceny efektów kształcenia po zasięgnięciu opinii zespołu nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego określonego kierunku studiów.
3. Program kształcenia na danym kierunku studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej musi zapewniać uzyskanie takich samych efektów kształcenia.
4. Program kształcenia dla określonego kierunku i poziomu kształcenia oraz dla określonego profilu lub profili kształcenia składa się z:
 - a) opisu zakładanych efektów kształcenia,
 - b) programu studiów stanowiącego opis procesu kształcenia, który prowadzi do uzyskania tych efektów.
5. Program studiów dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia określa:
 - a) formę studiów – studia stacjonarne lub niestacjonarne,
 - b) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów (studia I),
 - c) opis modułów kształcenia tj. przedmiotu lub grup przedmiotów wraz z przypisanymi im zakładanymi efektami kształcenia oraz liczbą punktów ECTS,
 - d) sposoby weryfikacji i oceny zakładanych efektów kształcenia osiągniętych przez studenta,
 - e) plan studiów prowadzonych w formie stacjonarnej lub niestacjonarnej wg wzoru stanowiącego załącznik nr 4,

- f) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
 - g) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia,
 - h) łączną liczbę godzin, którą student musi zrealizować w ramach zajęć o charakterze praktycznym, tj. zajęć prowadzonych w grupach laboratoryjnych i projektowych,
 - i) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach z wychowania fizycznego,
 - j) w przypadku kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia – procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w łącznej liczbie punktów ECTS koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi studiów,
 - k) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać realizując moduły kształcenia oferowane na zajęciach ogólnouczeniowych lub na innym kierunku studiów,
 - l) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk oraz liczbę punktów ECTS.
6. Program studiów powinien umożliwić studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS na danym kierunku studiów. Wytyczną należy zastosować do przedmiotów obieralnych oraz przedmiotów specjalnościowych, które mogą być potraktowane, jako moduł wybieralny w ramach wyboru specjalności.
 7. W programach studiów należy uwzględnić konieczność uzyskania przez studenta efektów kształcenia w zakresie umiejętności językowych w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów zgodnie z wymaganiami dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ).
 8. Program studiów powinien spełniać warunek, że w przypadku studiów stacjonarnych co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich.
 9. Ogólna liczba godzin zajęć w całym toku studiów niestacjonarnych danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia nie może być niższa od 60% godzin obowiązujących na odpowiednich studiach stacjonarnych.
 10. Program studiów dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia zawiera informacje o infrastrukturze zapewniającej prawidłową realizację celów kształcenia (o salach dydaktycznych, laboratoriach, pracowniach, dostępie do biblioteki wyposażonej w literaturę zalecaną w ramach kształcenia na danym kierunku studiów), a dla profilu praktycznego dodatkowo o spełnianiu wymogów określonych w § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów.
 11. W programie kształcenia uwzględnia się wyniki monitorowania kariery zawodowej swoich absolwentów oraz wyniki przeprowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.
 12. Zmiany programów kształcenia nie mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia, chyba że przepisy wyższego rzędu stanowią inaczej.
 13. Program studiów powinien być dostępny na stronie internetowej jednostki przez cały cykl trwania studiów.

IV. PUNKTY ECTS

1. Warunkiem wydania dyplomu ukończenia studiów wyższych jest uzyskanie określonych w programie kształcenia efektów kształcenia i wymaganej liczby punktów ECTS, a także odbycie przewidzianych w programie kształcenia praktyk, złożenie egzaminu dyplomowego oraz pracy dyplomowej.

2. Całkowita liczba punktów ECTS przewidzianych planem studiów niestacjonarnych jest równa liczbie punktów przewidzianych planem studiów stacjonarnych tego samego kierunku.
3. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, które wymagają od studenta średnio 25-30 godzin pracy, w tym godziny przypadające na zajęcia dydaktyczne realizowane przez studenta zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę (naukę).
4. Liczba punktów ECTS nie zależy od uzyskanej oceny a warunkiem ich przyznania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących uzyskania zakładanych efektów kształcenia potwierdzonych zaliczeniem zajęć lub praktyk.
5. Liczba punktów ECTS przypisanych przedmiotom/modułom przewidzianym w planie studiów wynosi co najmniej 30 ECTS w semestrze.
6. Modułom specjalnościowym utworzonym na danym kierunku studiów przypisuje się taką samą liczbę godzin i punktów ECTS.
7. Minimalna liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów wynosi:
 - a) studia licencjackie – 180 punktów ECTS,
 - b) studia inżynierskie – 210 punktów ECTS
8. Minimalna liczba punktów za zajęcia z wychowania fizycznego wynosi 2 punkty ECTS.
9. Liczba punktów ECTS za przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej oraz przygotowanie do egzaminu dyplomowego dla studentów wynosi:
 - a) studia licencjackie – 10 punktów ECTS,
 - b) studia inżynierskie – 15 punktów ECTS